
Nowe zeszyty "Studiów i Materiałów z Dziejów Nauki Polskiej"

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 13/2, 479-480

1968

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

**Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.**

Obok głównej postaci Lessera (ur. w Nysie), profesora w Bernie a potem w Berlinie, przesuwają się także, jak tajny doradca do spraw wyższego szkolnictwa w ministerstwie pruskim Althoff, prof. A. Neisser z Wrocławia, prof. Robert Remak z Poznania (niesłusznie zaliczany do uczonych niemieckich) i wiele innych, których biogramy znajdują się w *Dodatku*. Publikacja uzupełnia wiadomości do dziejów dermatologii i syfilidologii w Berlinie, przedstawione wcześniej przez Richtera i Moraweckę. Polskiemu historykowi pozwala książka na ocenę warunków, w jakich kształcili się również nasi studenci medycyny w Berlinie.

S. S.

Elektryfikacja ZSSR 1917—1967. Izdatielstwo „Energija”, Moskwa 1967, ss. 542.

Z okazji pięćdziesięciolecia Związku Radzieckiego ukazała się książka jubileuszowa o rozwoju elektryfikacji ZSRR w latach 1917—1967, opracowana przez liczny zespół autorski specjalistów-energetyków pod ogólną redakcją P. S. Nieporożnego — ministra energetyki i elektryfikacji ZSRR, autora wielu publikacji historycznych o rozwoju radzieckiej energetyki. Książka składa się z sześciu rozdziałów. W pierwszym z nich zawarto historię i rozwój elektryfikacji ZSRR, której podstawą stał się uchwalony w 1920 r. leninowski plan GOELRO (Gosudarstwiennaja komissija po ELelektryfikacji ROssji) — pierwszy jednolity plan narodowy stworzenia materialno-technicznej bazy socjalizmu w ZSRR¹. W rozdziale drugim omówiono postępy termoenergetyki radzieckiej z uwzględnieniem zagadnień projektowania, budowy i eksploatacji elektrowni ciepłych i jądrowych. Rozdział trzeci dotyczy projektowania węzłów wodnych i kierunków budownictwa elektrowni wodnych. Czwarty rozdział poświęcono układom i sieciom elektroenergetycznym (m.in. utworzeniu zjednoczonego układu elektroenergetycznego europejskiej części ZSRR² — oraz rozległych układów połączeń w części wschodniej kraju, stanowiących początek tworzenia wspólnego ujednoczonego układu elektroenergetycznego Związku Radzieckiego). W rozdziale piątym omówiono zagadnienia eksploatacji elektrowni i sieci. Rozdział szósty dotyczy elektryfikacji gospodarki narodowej (przemysłu, kolei, gospodarstw domowych i gospodarki komunalnej, rolnictwa) oraz bilansu energetycznego. Publikacja jest bogato ilustrowana i zawiera liczne wykresy i tablice.

J. K.

NOWE ZESZYTY „STUDIÓW I MATERIAŁÓW Z DZIEJÓW NAUKI POLSKIEJ”

W 1967 r. ukazały się trzy zeszyty „Studiów i Materiałów z Dziejów Nauki Polskiej”, wydawanej przez Państwowe Wydawnictwo Naukowe publikacji serijnej Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN; były to kolejne zeszyty trzech

¹ Przewodniczącym planu GOELRO był akademik Gleb Maksymilianowicz Krzyżanowski (1872—1959), zasłużony radziecki inżynier elektryk, realizator leninowskiego planu powszechnej elektryfikacji kraju, wychowawca licznych kadr energetyków stanowiących trzon pracowników radzieckiej elektroenergetyki, od 1956 r. członek zagraniczny Polskiej Akademii Nauk (por. wspomnienie o nim w „Przeglądzie Elektrotechnicznym”, nr 10/1959, ss. 430—432 oraz w „Nauce Polskiej”, nr 2/1959, ss. 271—273).

² W ostatnich latach układ ten połączono z sieciami elektroenergetycznymi wysokiego napięcia Bułgarii, Czechosłowacji, Polski, Niemieckiej Republiki Demokratycznej, Rumunii i Węgier oraz utworzono w Pradze centralną dyspozytornię mocy, mającą na celu racjonalny rozdział rozprywu mocy elektrycznej pomiędzy tymi krajami.

z pięciu serii publikacji: w serii A „Historia Nauk Społecznych” ukazał się zeszyt 11, w serii B „Historia Nauk Biologicznych i Medycznych” — zeszyt 13 i w serii C „Historia Nauk Matematycznych, Fizyko-Chemicznych i Geologiczno-Geograficznych” — zeszyt 12. Na treść tych zeszytów złożyły się prace:

Seria A, z. 11: T. Bieńkowski, *Polskie „spory o antyk” w XVI—XVIII wieku*; S. Swierzewski, *Dzieła i studia archeologiczne Józefa Ignacego Kraszewskiego*; J. Pilecki, *Droga polskiego historiografa do egiptologii (Tadeusz Samuel Smoleński 1884—1909)*.

Seria B, z. 13: W. Ochmański, *Staropolskie herbarze i zielniki jako źródło do dziejów roślin uprawnych*; W. Roeske, *Materiały farmaceutyczne do historii botaniki i nauk pokrewnych w Polsce*; J. Szuleta, *Profesor Zygmunt Wóycicki (1871—1941)*; A. Drozdowicz, *Kazimierz Bassalik (1879—1960)*; W. Szafer, *Moje publikacje (1908—1965)*.

Seria C, z. 12: J. Dianni, *Stanisław Pułłowski, profesor Akademii Krakowskiej w XVII w. i jego studia matematyczne*; T. Przypkowski, *Zagadnienia astronomiczne w autografach Stanisława Pułłowskiego*; J. Dianni, *Matematyka w Szkole Krzemienieckiej*.

Z C Z A S O P I S M K R A J O W Y C H

WIELCY TORUŃCZYCY W WARSZAWIE

W nrze 51—52/1967 tygodnika „Stolica” ukazał się artykuł Franciszka Germana *Fryderyk Skarbek w Warszawie*. Artykuł zajmuje się całokształtem działalności tego wybitnego ekonomisty, cała bowiem wielokierunkowa działalność naukowa i piśmiarska przypadła właśnie na warszawski okres jego życia: w Warszawie mieszkał i pracował od 1811 r. aż do śmierci (nie licząc krótkich przerw). Urodził się w 1792 r. w Toruniu, zmarł w 1866 r.

O innym toruńczyku, którego większa część życia i działalności związana jest z Warszawą, mówi artykuł Bronisława Wieczorkiewicza w nrze 49/1967 „Stolicy”. Jest to artykuł o Samuelu Bogumile Lindem (ur. 1771 r.) w 120 rocznicę jego śmierci. Twórca pomnikowego *Słownika języka polskiego* na stałe osiadł w Warszawie w 1803 r. i tutaj pracował aż do śmierci, tj. do 1847 r.

Z. Br.

TAJNE STUDIA MEDYCZNE PODCZAS II WOJNY

W nrze 17/1967 dwutygodnika „Za wolność i lud” ukazał się artykuł Ryszarda Zabłotniaka *Wydziały lekarskie podczas okupacji*. Przedstawiono tutaj konspiracyjne studia medyczne zorganizowane z inicjatywy Tajnej Rady Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Warszawskiego („szkoła Zaorskiego”), Wydział Lekarski Tajnego Uniwersytetu Ziemi Zachodnich w Warszawie (w artykule nazwa niedokładna: Uniwersytet Ziemi Zachodnich) i studia medyczne w filii tej uczelni w Częstochowie. Wspomniano też o wydziale lekarskim w getcie warszawskim, kierowanym przez Ludwika Hirszfelda, w Krakowie, kierowanym przez prof. Szafera, i Wilnie.

Z. Br.